

Heerlen

Raadsinformatiebrief

Heerlen,
27 mei 2025

Documentnummer
384965

Onderwerp

Voortgang en evaluatie Nota Dierenwelzijn

Inleiding/aanleiding

In 2023 is de Nota Dierenwelzijn vastgesteld. Tijdens de raadsvergadering van 31 mei 2023 is toegezegd (onder nummer 2949) de raad jaarlijks te informeren over de voortgang en na twee jaar een evaluatie van de nota te presenteren. In een eerdere raadsinformatiebrief zijn de resultaten tot en met het eerste kwartaal van 2024 gepresenteerd. Deze brief geeft een update van de resultaten vanaf het eerste kwartaal 2024 tot en met het eerste kwartaal 2025, inclusief de evaluatie van de afgelopen twee jaar (toezegging 2922).

Kernthema:

Volksgezondheid

Resultaten 2024 en eerste kwartaal 2025

1. Samenwerkingsovereenkomst Dierenbescherming Limburg (DBL)

Er is een Heerlens addendum afgesloten op de bestaande samenwerkingsovereenkomst tussen DBL en diverse Parkstadgemeenten, die loopt tot 2027. De volgende onderwerpen zijn toegevoegd:

- (Tijdelijke) opvang van dieren in huiselijke crisissituaties (bijvoorbeeld bij detentie, huisuitzetting, huiselijk geweld, overlijden of ziekenhuisopname van de eigenaar);
- (Tijdelijke) opvang van in het wild levende dieren in nood;
- Opvang in crisissituaties, waarbij dieren snel uit de situatie worden gehaald en opgevangen zonder discussie over eigendom;
- TNR-methoden tegen zwervkatten.

In 2024 ontving de meldkamer van DBL 1254 meldingen uit Heerlen, waarvoor 1178 ritten nodig waren. 729 dieren werden vervoerd, waarvan het merendeel in het wild levende dieren betrof. Daarnaast werden 98 kadaverritten uitgevoerd. 435 Heerlense dieren werden opgevangen in het asiel. De gedetailleerde resultaten zijn opgenomen in bijlage 1.

2. Huiselijk Geweld - Stichting Mendoo

De samenwerking met Mendoo verloopt goed. In 2024 werden drie honden van vrouwen die gebruikmaken van de opvang opgevangen. In oktober 2024 werd een webinar gegeven aan hulpverleners in de regio. Ook zijn signaalkaarten, ontwikkeld door Mendoo en de politie, verspreid onder hulpverleners voor de herkenning van dierenmishandeling.

Op 29 mei 2024 werd de Regiovisie Geweld in Afhankelijkheidsrelaties Zuid-Limburg 2024-2031 vastgesteld door de raad, waarbij dierenwelzijn, met name dierenmishandeling, expliciet is meegenomen. Verdere uitwerking volgt in een uitvoeringsplan.

3. Veiligheidsregio

Binnen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg is gewerkt aan het verbeteren van de dierenwelzijnsorganisatie bij rampen. Er heeft overleg plaatsgevonden met diverse dierenorganisaties, waaronder de Dierenambulance, dierennoodopvang, en Stichting Dieren en Rampen. Het belangrijkste doel was het verduidelijken van taken, verantwoordelijkheden en rollen in crisissituaties, zodat duidelijk is wie verantwoordelijk is voor welke zorg voor dieren tijdens rampen.

Er is een concept stroomschema opgesteld voor 'Opvang & Verzorging van Mensen met Huisdieren bij een Ramp of Crisis', dat als basis dient voor de gezamenlijke veiligheidsregio's. Zodra dit schema is afgerond, zal het als werkwijze worden gehanteerd door alle veiligheidsregio's.

4. Biodiversiteit in Handboek Openbare Ruimte

In de zomer van 2025 wordt een aanbesteding gedaan voor een nieuw handboek openbare ruimte, waarbij biodiversiteit een belangrijke factor is in de uitvraag. De uitvraag is in het eerste kwartaal van 2025 uitgewerkt.

5. Natuurinclusief Bouwen

De implementatie van natuurinclusief bouwen is vertraagd door veranderingen in het rijksbeleid. In december 2024 besloot de minister om de geplande regels niet uit te voeren, waardoor de gemeente verder kan werken aan haar eigen beleid. Dit beleid staat gepland voor de raad van juni af.

6. Natuurinclusieve Landbouw

Er zijn weinig overeenkomsten met agrariërs, en deze lopen ook niet op korte termijn af. Samenwerking met Natuurrijk Limburg wordt gezocht om natuurinclusiviteit te onderzoeken zodra de overeenkomsten eindigen.

7. Natuurwaarden- en kansenkaart als basis voor biodiversiteitsbeleid

In 2024 is een natuurwaarden- en kansenkaart opgesteld. Dit document bevat een analyse van relevante soorten, gebiedsbeschrijvingen en streefbeelden voor de gemeentelijke natuurgebieden. Het dient als instrument voor het beheer van gemeentelijke terreinen en vormt een inhoudelijke basis voor het op te stellen biodiversiteitsbeleid.

Om verdere stappen te zetten richting dit beleid, wordt in 2025 een plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak zal ter besluitvorming aan het college worden voorgelegd.

8. Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen

Na overleg met het keurmerk is het mogelijk om het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen ook uit te reiken aan dierenparken. Er wordt onderzocht of de eisen van het keurmerk passen binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering, er wordt gestreefd naar het voldoen aan deze eisen.

9. Soortenmanagementplan

Vanwege een uitspraak van de Raad van State in 2023 is het noodzakelijk geworden om bij het na-isoleren van woningen rekening te houden met beschermde soorten. Dit heeft gevolgen voor de landelijke verduurzamingsopgave. Om vertraging te voorkomen, wordt gewerkt aan een soortenmanagementplan, waarvoor een aanbesteding is gestart. Inmiddels is in 2024 een coördinerende partij aangetrokken, het ecologisch veldwerk wordt voor de zomer 2025 aanbesteed zodat na de zomer het veldwerk kan starten.

10. Projecten ter bevordering van Biodiversiteit

Afspraken zijn gemaakt met de Stadstuin om in drie wijken bewoners te activeren en inspireren rond biodiversiteit, met als centraal thema insectenhôtels en bijbehorende bloeiende planten. Dit project maakt deel uit van het buurtvergroeningsplan en richt zich op participatie, waarbij de gemeente de stadstuin ondersteunt.

Daarnaast wordt samenwerking gezocht met Operatie Steenbreek om stadsbreed de biodiversiteit te stimuleren, door inwoners naast gratis beplanting ook andere biodiversiteitsmaatregelen aan te bieden.

11. Subsidie bus dierenhulp

Conform het Dierenwelzijnsbeleid stimuleren wij het bezit van huisdieren niet indien niet voldoende zorg kan worden geboden. Een structurele subsidie aan Dierenvoedselbanken wordt dan ook niet geboden. Ook is hier vanuit de bijzondere bijstand geen wettelijke grondslag voor. Wel hebben we hulp geboden door een eenmalige subsidie te verschaffen voor de aanschaf van een busje aan Dierenvoedselbank AnimalCare. Dit met de voorwaarde dat deze ook door andere dierenhulporganisaties kan worden ingezet.

Evaluatie beleidsnota Dierenwelzijn 2023–2027 – beantwoording doelstellingen

Inleiding

Met het opstellen van de Nota Dierenwelzijn 2023–2027 heeft de gemeente Heerlen een belangrijke stap gezet in het structureel en integraal vormgeven van dierenwelzijnsbeleid. In deze evaluatie wordt per geformuleerde doelstelling beoordeeld in hoeverre de nota invulling geeft aan de gestelde ambities.

Hieronder vindt u de evaluatie van de drie centrale doelstellingen die in hoofdstuk 1.2 van de nota zijn benoemd.

1. Het regelen van de zorg en bescherming voor het welzijn van dieren die in Heerlen leven

De nota geeft concreet invulling aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor zorg en bescherming van dieren. Voor het eerst is sprake van een integrale benadering waarin alle relevante diergroepen aan bod komen: gezelschapsdieren, hobby- en landbouwhuisdieren, in het wild levende dieren en dieren in nood. Voor elk van deze groepen is vastgelegd welke rol en taken de gemeente heeft.

Er is ingezet op samenwerking met partners zoals de Dierenbescherming Limburg, Stichting Mendoo en de Veiligheidsregio, en op bewustwording en informatievoorziening richting inwoners. Daarnaast is gewerkt aan praktische voorzieningen, zoals een gemeentelijke dierenwelzijnspagina, crisisopvang en signalering in het sociaal domein.

Conclusie:

De doelstelling is duidelijk beantwoord. De gemeente heeft haar rol in de zorg en bescherming van dieren vastgelegd in beleid en uitvoering, met een integrale en toekomstgerichte aanpak.

2. Eenduidig beleid voor dierenwelzijn en de omgang met dieren

De nota bundelt voor het eerst het dierenwelzijnsbeleid van Heerlen tot één samenhangend geheel. Versnippering van verantwoordelijkheden wordt hiermee tegengegaan. Ook is er intern een vast aanspreekpunt aangewezen, waardoor medewerkers en externe partners elkaar sneller en effectiever weten te vinden.

De gemeente weegt bij beleidsafwegingen het belang van het dier zorgvuldig af tegen andere belangen. Er wordt enkel gehandeld binnen de geldende bevoegdheden en wanneer sprake is van aantoonbaar of te voorkomen lijden. Waar bevoegdheid ontbreekt, wordt samengewerkt met bevoegde partijen of ingezet op bewustwording.

Conclusie:

De nota zorgt voor een helder en uitvoerbaar dierenwelzijnsbeleid waarin dierenwelzijn structureel wordt meegenomen in bredere beleidskeuzes. De balans tussen dierenwelzijn en leefbaarheid van de stad wordt op een realistische en zorgvuldige manier bewaakt.

3. Een respectvolle omgang met dieren vooropstellen en onnodig dierenleed voorkomen

De nota laat zien dat dierenwelzijn niet enkel een thema is binnen directe zorgsituaties, maar ook relevant is in bredere beleidscontexten zoals ruimtelijke ordening, openbare orde, evenementen en rampenbestrijding. In deze domeinen wordt dierenwelzijn meegewogen om onnodig dierenleed te voorkomen.

Concrete voorbeelden zijn onder meer de voorwaarden voor evenementen met dieren, aandacht voor dieren bij evacuaties, natuurvriendelijke inrichting van de openbare ruimte en terughoudendheid met verstorende activiteiten. Medewerkers worden bovendien voorgelicht over signalen van dierenleed in huiselijke situaties.

Conclusie:

De doelstelling is voldoende uitgewerkt. Dierenwelzijn wordt op structurele wijze betrokken bij beleidsterreinen waar het niet vanzelfsprekend centraal staat. Dit draagt bij aan een respectvolle en preventieve omgang met dieren in de hele stad.

Voortgang en vervolgstappen

Hoewel de meeste ambities uit de nota zijn opgepakt of in uitvoering zijn genomen, zijn enkele acties nog niet volledig gerealiseerd. In het bijzonder geldt dit voor het opstellen van het biodiversiteitsbeleid. Door beperkte ambtelijke capaciteit heeft deze actie vertraging opgelopen. Dit laat onverlet dat de urgentie en het belang van biodiversiteit binnen het gemeentelijk beleid onverminderd worden onderkend.

Om deze reden is ervoor gekozen om in 2025 een gerichte aanpak uit te werken voor het biodiversiteitsbeleid. Hiermee wordt de basis gelegd voor een verdiepingsslag op dit thema, waarbij aansluiting wordt gezocht bij actuele gemeentelijke opgaven op het gebied van ecologie, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit.

Tot slot

De Nota Dierenwelzijn 2023–2027 biedt een goed uitvoerbaar fundament voor het dierenwelzijnsbeleid van de gemeente Heerlen. De drie centrale doelstellingen zijn op voldoende wijze uitgewerkt en in beleid verankerd. Met oog voor realisme en beschikbare capaciteit wordt waar nodig in de komende periode gewerkt aan verdere verdieping. Dierenwelzijn heeft daarmee een herkenbare en samenhangende plek gekregen binnen het gemeentelijk handelen, in balans met andere maatschappelijke belangen.

Bijlagen

1 Jaarrapportage 2024 Dierenbescherming Limburg

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,

de secretaris a.i.,

drs. R. Wever

drs. R. van Wuijtswinkel